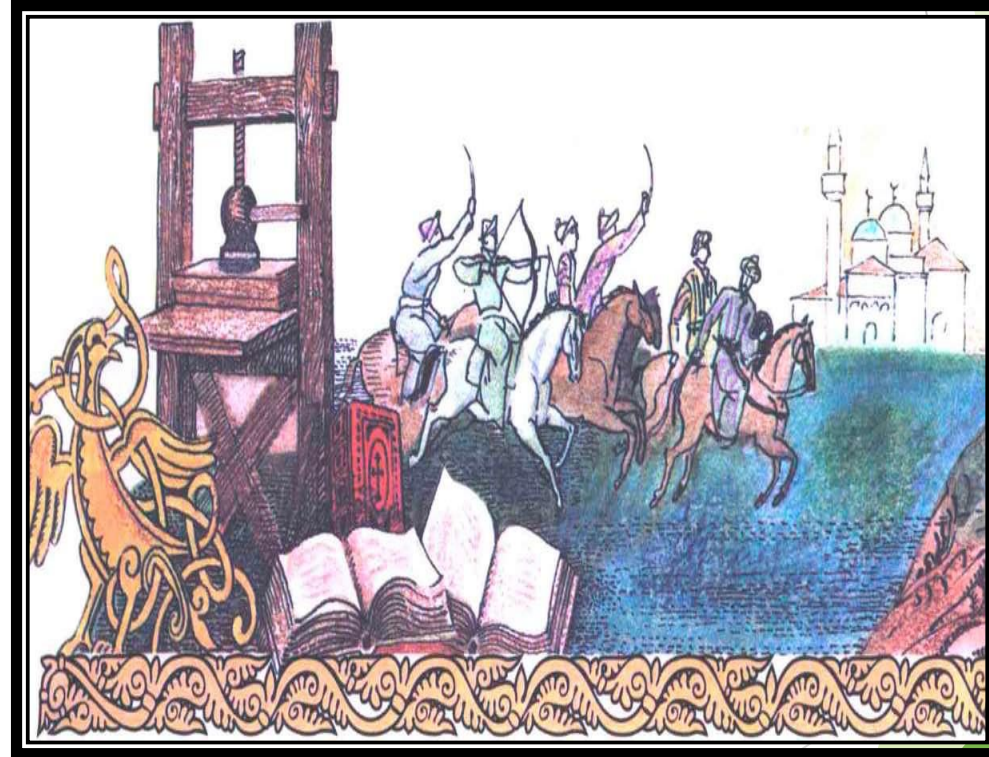

УТВОРЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛИТОВСЬКО-РУСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Утворення Литовсько-Руської держави

- ▶ Утвердження литовського правління на теренах ослабленої Русі-України відбувалося практично без опору з боку місцевого населення. Це пояснювалося тим, що литовські князі, діючи за принципом "захоплюючи, звільняємо" (українські землі від золото-ординців), виявляли незмінну повагу до тутешніх звичаїв. Перебуваючи на значно нижчому рівні суспільно-політичного і культурного розвитку порівняно з людністю приєднаних територій, литовці потрапляли під вплив її державних і громадських форм, релігії, побуту, писемності.

- ▶ Руська мова стала державною у Литовському князівстві. В основі Литовських статутів – кодексів середньовічного права Великого князівства Литовського – лежали звичаєві та писані норми українського права, тобто "Руської правди" та звичаєвого права доби Київської Русі. Православна церква у Литовській державі також зберігала міцні позиції. Самі українські землі спочатку мали статус удільних князівств, очолюваних князями – членами литовського великокнязівського роду.

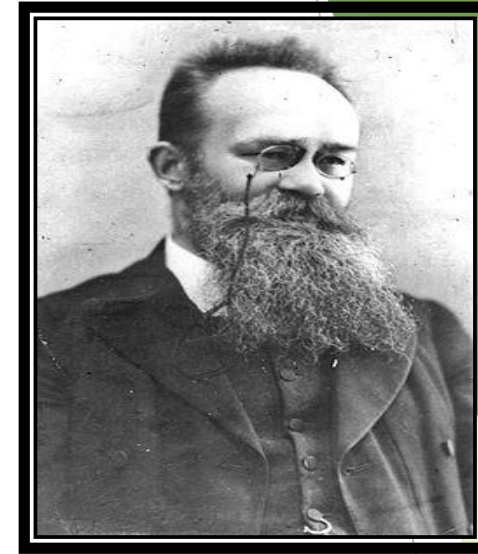

Становлення та особливості розвитку

- ▶ Державно-правовий розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (далі - ВКЛ) від середини XIV до середини XVI ст. характеризувався двома визначальними особливостями

- ▶ Перша зумовлювалася характером входження земель Центральної та Північної України до складу ВКЛ. В історичній науці щодо цієї проблеми позначилися два основні підходи. Представники державницької школи (Д. Дорошенко, Н. Полонська-Василенко та ін.) всіляко акцентували на автономності українських та білоруських земель у складі ВКЛ, інші (переважно історики радянської доби) широко вживали терміни "загарбання", "поневолення" або, слідом за М. Грушевським, "окупація"), відсуваючи на другий план численні зразки збереження місцевих державотворчих традицій. Останні дослідження (Ф. Шабульдо, О. Русина) доводять, що входження українських земель до складу Литовської держави у своїй основі мало визвольну мотивацію. Синьоводська битва (1362 р.) та інші дії Ольгердовичів були системою заздалегідь спланованого великомасштабного наступу Литви на підвладні Золотій Орді землі Русі з метою їх політичного об'єднання

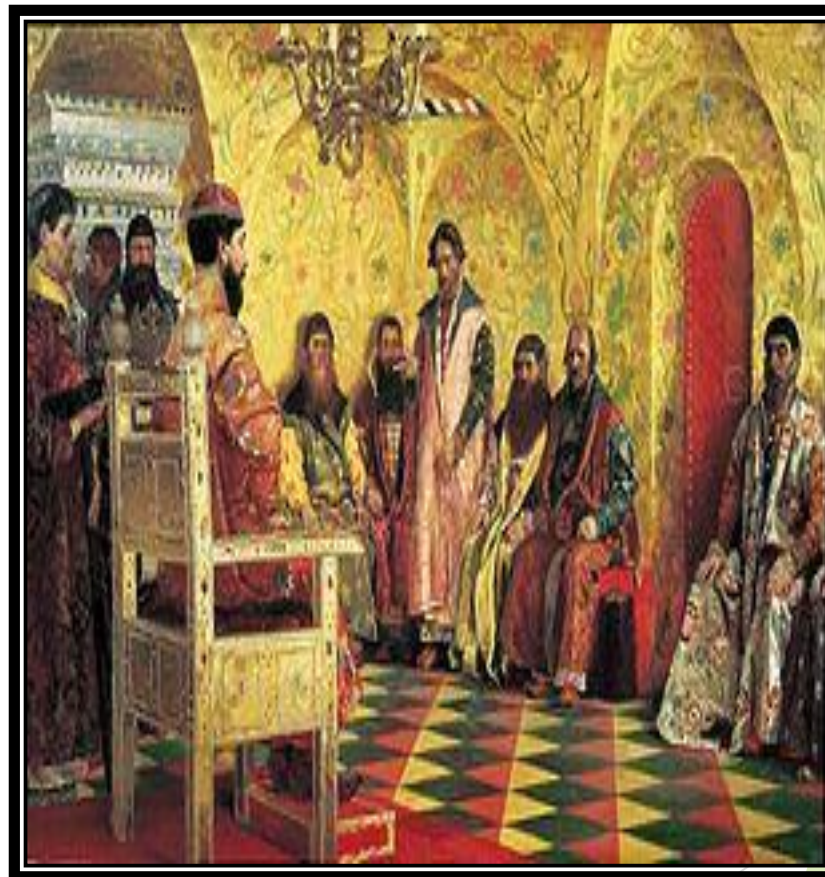

- ▶ Литовську експансію в Україну під кутом зору способів реалізації історики та юристи однозначно не трактують. Ситуація, коли у відносинах сторін майже не було ознак протистояння, відобразилася на механізмі утворення держави. Він відзначався поєднанням елементів завоювання руських територій з подальшим юридичним закріпленням відносин.
- ▶ Фактично від часу входження українських земель до складу ВКЛ останнє тривалий час розвивалося на основі традицій руської державності. Це простежувалось насамперед у самій державній організації, суспільному ладі та, особливо, в законодавстві.

Висновки

- ▶ По-перше, литовці фактично зберігали стару систему управління - удільні князівства, в яких, однак, руська князівська династія змінилася на литовську.
- ▶ По-друге, структура адміністрації литовського князя розбудовувалась за руським зразком.
- ▶ По-третє, руське боярство переходило на службу до Литви.
- ▶ По-четверте, литовці налагодили руську систему оподаткування. Нарешті, розширилася сфера впливу руського православ'я на терени Литовської держави. "Руська правда" утвердилася державною правовою основою, а руська (староукраїнська чи старобілоруська) мова визнавалась офіційною державною мовою

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!